УДК 81 38:811.111

Радкевич В. В.,
аспірант,
викладач кафедри іноземних мов і новітніх технологій навчання
Житомирського державного університету імені Івана Франка

ОСНОВНІ АСПЕКТИ ВИВЧЕННЯ АНГЛОМОВНИХ ДІАЛОГІЧНИХ ДИСКУРСІВ

Анотація. У статті узагальнені основні аспекти сучасної лінгвістичної науки про ознаки, функції, структуру й типи діалогу, систематизовані класифікаційні характеристики діалогічного дискурсу.

Ключові слова: діалог, дискурс, діалогічний дискурс, комунікація, комунікативно-прагматичні ознаки, соціолінгвістичні ознаки.

Постановка проблеми. Проблема діалогу, його комунікативних одиниць привертає увагу багатьох сучасних напрямів мовознавства, в тому числі прагмалінгвістики та теорії мовленнєвих актів. Актуальність дослідження англомовних діалогічних дискурсів зарубіжними й вітчизняними лінгвістами зумовлена універсальністю діалогічного мовлення та загальною спрямованістю сучасних лінгвістичних студій на інтеграцію традиційних і новітніх підходів до аналізу різних типів дискурсу. Думки про діалог як панівну форму мовного спілкування й необхідність вивчення його лінгвістичних особливостей були викладені ще в 20-і роки минулого століття в працях видатних мовознавців Л. Щерби, Л. Якубинского та інших [1, с. 3; 2; 3, с. 96–194]. Вони розглядають діалогічну мову як онтологічно первинну й універсальну форму мовного спілкування, притаманну всім мовам світу, як форму мови, у якій «б'ється і кипить мовне життя» [1, с. 3; 4, с. 126]. Можна сказати, що «діалогічне мовлення – це raison d'etre мови, його початкова і вічна форма» [1, с. 3; 5, с. 75]. Діалог – це розмова, під час якої відбувається безпосередній обмін висловлюваннями. Якщо мова – найважливіший засіб людського спілкування, то діалог – це одна з найбільш істотних форм функціонування мови [11,3].

Метою статті є узагальнення основних аспектів сучасної лінгвістичної науки про ознаки, функції, структуру й типи діалогу, систематизація класифікаційних характеристик діалогічного дискурсу.

Виклад основного матеріалу дослідження. У найбільш ґрунтовних довідкових джерелах діалог, або діалогічне мовлення, визначається як така ситуаційно-композиційна форма мовлення, коли мовець і слухач перебувають у безпосередньому словесному контакті, а самий комунікативний процес становить активну мовленнєву взаємодію: висловлення (репліки) одного змінюються висловленнями (репліками) другого [6; 7; 8].

Є. Кротевич, Н. Родзевич зазначають, що «діалог – це мова у формі бесіди, розмова, в якій бере участь не менше двох осіб» [9, с. 136; 10, с. 51].

Д. Ганич, І. Олійник дають таке визначення діалогу: «Діалог (від гр. dialogos – розмова, бесіда) – це одна з форм мовлення, що являє собою розмову між двома або кількома особами» [9, с. 136; 11, с. 65].

Більш вузьке розуміння діалогу пов'язано з безпосереднім мовленнєвим спілкуванням двох чи більше осіб, які знаходяться в залежності від різних екстралінгвістичних чинників; форма усного мовлення, розмова двох чи кількох осіб; вид мовлення, який характеризується ситуативністю (залежно від умов розмови), контекстуальністю (зумовленість попередніми висловлюваннями), мимовільністю й низькою організованістю (незапланованим характером); функціональний різновид мови, що реалізується в процесі безпосереднього спілкування між співрозмовниками і складається з послідовного чергування стимулювальних і реагуючих реплік; поперемінний обмін репліками двох чи більше людей; у широкому смислі реплікою вважається також відповідь у вигляді дії, жесту, мовчання [12, с. 146–147; 13].

У дослідженні діалогу одним зі спірних питань є констатація кількості осіб-учасників. У цьому питанні ми поділяємо точку зору І. Сусова, який не схильний уживати термін полілог. По-перше, у слові діалог компонент діа– аж ніяк не означає «два» чи «подвійний». Скоріше підкреслюється взаємність дій, обмін актами говоріння. По-друге, участь у діалозі більше ніж двох суб'єктів говоріння передбачає в нормальних умовах членування цієї комунікативної події на низку фрагментів, що слідують один за одним, у кожному з яких один із суб'єктів є мовцем, а всі інші – сукупним адресатом. За визначенням І. Сусова, діалог – основна, первинна форма мовного спілкування, де спостерігається зміна комунікативних ролей і відбувається обмін мовленнєвими ходами комунікантів, як мінімальне цілісне утворення є пара суміжних ходів типу привітання – акт привітання у відповідь, запрошення – прийняття запрошення або відмова його прийняти тощо. Один із ходів може бути немовним чи навіть незнаковим (так, відповідним ходом у парі прохання – виконання прохання є безсловесне передавання того, що просять, наприклад книгу) [14, с. 64].

Л. Сахарчук насамперед наголошує на тому, що діалог – це найпоширеніший і найдавніший вид мовленнєвої діяльності, через яку безпосередньо реалізується соціальна комунікація [15, с. 126; 16, с. 184–187]. У переносному значенні діалог – переговори, контакти між двома країнами, сторонами [12, с. 146; 17].

Названі вище ознаки діалогу й особливості його структури тісно пов'язані з функціями цієї форми мовного спілкування та умовами його реалізації.

На сучасному етапі розвитку мовознавчої науки діалогом почали називати кілька реплік у взаємодії людини з

комп'ютером. Можна сказати, що діалог – це і спілкування людей за допомогою мобільного телефону (дистантний діалог), де ми маємо змогу використовувати функцію SMS. Це, як правило, невеликі мікродіалоги (тексти), які складаються з неповних, еліптичних речень. На відміну від художніх діалогів, вони характеризуються навіть скороченням слів, яке необхідне для економії обсягу символів. Такі діалоги протиставляються художнім, оскільки в комп'ютерних і в SMS-діалогах комуніканти використовують велику кількість неправильно утворених слів (для економії часу й місця написання). Це суперечить нормам літературного мовлення, у цих діалогах відсутня певна нормативність [9, с. 139].

Т. Колокольцева визначає діалог як форму активної комунікативної взаємодії двох або більше суб'єктів, матеріальним вираженням якого є виникнення специфічного дискурсу (тексту), який складається з низки послідовних, взаємозалежних реплік-висловлювань. При цьому один із суб'єктів може мати інтегрований, полімодальний характер, тобто бути представленим групою осіб [18, с. 15–16].

Одним із основних завдань статті є висвітлення комунікативних і прагматичних чинників діалогу в аспекті його ініціації, що належать до кола питань дискурсивної лінгвістики. Тому виконання основної мети дослідження передбачає вивчення дискурсивних характеристик діалогу.

Попри значну кількість розумінь і, відповідно, підходів до поняття «дискурс», їх загалом можна звести до розуміння останнього як типу комунікативної діяльності, інтерактивного явища, що має різні форми вияву (усну, писемну, паралінгвістичну), відбувається в межах конкретного каналу спілкування, регулюється стратегіями й тактиками учасників; складного синтезу когнітивних, мовних і позамовних (соціальних, психічних, психологічних тощо) чинників, які визначаються конкретним колом «форм життя», залежними передовсім від тематики спілкування [19, с. 13]. Дискурс визначається як зв'язний текст у сукупності з екстралінгвістичним – прагматичними, соціокультурними та іншими факторами; текст, узятий в аспекті подій, що відбуваються; мовлення, що розглядається як цілеспрямована соціальна дія, як компонент, що бере участь у взаємодії людей і механізмах їх свідомості (когнітивних процесах). Дискурс – це мовлення, «занурене в життя» [18, с. 24; 8, с. 136–137].

На сьогодні відома низка досліджень діалогічного дискурсу. Під діалогічним дискурсом розуміємо результат спільної комунікативної діяльності двох чи більше індивідів, що включає, окрім власне мовленнєвого процесу, набір екстралінгвістичних ознак, які забезпечують адекватне розуміння повідомлення [20, с. 144]. Дискурс ведуть особи. Вони перебирають на себе ті чи інші комунікативні ролі, обмінюються мовленнєвими ходами й, відповідно, комунікативними ролями. Вони повідомляють, описують, констатують, доводять, переконують, просять, наказують, ставлять запитання, дають відповіді, обіцяють і не дотримуються обіцянок, іронізують над фактами, один над одним чи над собою, ображають співрозмовників чи лестять їм, оцінюють зовнішні факти чи поведінку один одного. Вони обирають мовленнєві прийоми, тактики і стратегії кооперативного чи некооперативного характеру [14, с. 218–219].

Розглянемо класифікацію й типологію діалогічних дискурсів, запропоновану вченими-лінгвістами за соціолінгвістичними, психолінгвістичними, комунікативно-прагматичними, тематичними ознаками. У завдання соціології розмови входять спостереження над різноманітними типами діалогу, виявлення причин і наслідків, а також опис трансформації діалогу. Ще в 1901 р. Т. Гард висунув соціологізовану типологію діалогічних дискурсів. Він пропонував розрізняти таке: «1) діалог між підлеглим і керівником на противагу діалогу рівних; 2) діалог як боротьбу й діалог як обмін; 3) діалог регламентований (наприклад, церемоніальний) на противагу нерегламентованому». Типи діалогу виділялись відповідно до соціальних параметрів, з модусами взаємодії та зі ступенем офіційності.

Ідеї Т. Гарда розробляються лінгвістами сьогодення в схемі: «домінування–кооперування–конфлікт». Кожне поняття в цій тріаді говорить про визначену ієрархію тих, хто спілкується. При домінуванні тема розмови, постановка питань виникає від одного співрозмовника, а інший – підкоряється йому в цьому стосунку. Кооперування ділиться автором на два типи: гомогенне й гетерогенне. Гомогенне кооперування можливе за рівних соціальних ролей співрозмовників. Тема вводиться спочатку одним комунікантом, потім іншим. Так виникає підтримання ініціативи. Гетерогенне кооперування характеризується нерівними ролями комунікантів. За відсутності домінування чи кооперування в спілкуванні виникає конфлікт [20, с. 144].

За А. Соловйовою види діалогів виділяються з урахуванням специфіки психологічної взаємодії партнерів, співвідношення логічного й експресивного моментів. Класифікація включає такі види діалогічних дискурсів: діалог-суперечка; діалог-конфіденційне пояснення; діалог-емоційний конфлікт (сварка); діалог-унісон [18, с. 26; 21, с. 103–110].

У роботах А. Балаяна діалогічні дискурси виділяються, відповідно до їх функціональної спрямованості, на диктальні (інформативні) й модальні. Діалоги з модальною спрямованістю, у свою чергу, діляться на полемічні та унісонні [22, с. 325–331; 23].

Для Н. Арутюнової під час класифікації діалогічних дискурсів основною є категорія комунікативної орієнтованості. Відповідно до основних цілей спілкування, виділяються такі типи діалогічних дискурсів: 1)інформативний діалог (make-know discourse); 2) прескриптивний діалог (make-do discourse); 3) обмін думками з метою прийняття рішення чи з'ясування істини (make-believe discourse); 4)діалог, метою якого є встановлення чи регулювання міжособистісних відносин (interpersonal-relations discourse); 5) марнослівні жанри (бездіяльно мовні жанри) (fatic discourses): а) емоційний, б) артистичний, в) інтелектуальний [24, с. 52–53].

С. Сухих пропонує комунікативно-прагматичну класифікацію діалогічних дискурсів залежно від макроінтенцій комунікантів. Він виділяє чотири основні типи діалогу: 1) афілятивний (експресивна макроінтенція); 2) діалог-інтерв'ю (евристична макроінтенція); 3) інтерпретаційний (координативна макроінтенція); 4) інструментальний (регулятивна макроінтенція) [18, с. 27; 25, с. 14–15].

Ю. Рождєственський у роботі «Теорія риторики» класифікує діалогічні дискурси за ступенем інтенсивності

Таблиця

Класифікація діалогічних дискурсів за комунікативно-прагматичними, соціолінгвістичними, психолінгвістичними, тематичними, модально-комунікативними ознаками

Комунікативно-прагматичні ознаки	Соціолінгвістичні ознаки	Психолінгвістичні ознаки	Тематичні ознаки	Модально-комунікативний склад
– інформативний (диктальний) діалог; – прескриптивний діалог; – обмін думками з метою прийняття рішення чи з'ясування істини; – діалог, метою якого є вста-новлення чи регулювання міжособистіс-них відносин; – марнослівний діалог; – емоційний діалог; – артистичний діалог; – інтелектуальний діалог; – діалог-інтерв'ю; – одноцільовий діалог.	– інформативний (диктальний) діалог; – прескриптивний діалог; – обмін думками з метою прийняття рішення чи з'ясування істини; – діалог, метою якого є встановлення чи регулювання міжособистісних відносин; – марнослівний діалог; – емоційний діалог; – артистичний діалог; – інтелектуальний діалог; – діалог-інтерв'ю; – одноцільовий діалог. – діалог рівних (гомо-генний); – діалог між підлеглим і керівником (гетерогенний); – діалог регламонтований (церемоніальний).	– діалог-суперечка (дисонансний); – діалог– конфіденційне пояснення; – діалог-емоційний конфлікт (сварка); – діалог-унісон; – діалог-монолог (самовираження).	– монотематичний діалог; – політематичний діалог; – сімейний діалог; – владний (у т. ч. державний) діалог: військовий, дипломатичний, розвідувальний, слідчий і судовий, фінансовий, адміністративний, освітній, учений (пізнавальний), діловий, ритуальний.	– питально-відповідний; – емоційно-відповідний; – непитально-відповідний: спонукально-відповідний, розповідно-відповідний.

розгортання, за метою, за співвідношенням реплік і (найбільш детально) за предметом обговорення. Відповідно до останньої із названих ознак, протиставляються діалог сімейний і діалог владний (у т. ч. державний). Владний діалог, у свою чергу, поділяється на військовий, дипломатичний, розвідувальний, слідчий і судовий, фінансовий, адміністративний, освітній, учений (пізнавальний), діловий і ритуальний [26, с. 383–387, 440–443].

Т. Колокольцева пропонує систематизовану класифікацію діалогічних дискурсів, що належать до різних функціональних сфер.

За *особливостями створення*: *первинні* (природні) і *вторинні* (відтворені художніми чи іншими засобами); за *формою реалізації*: *усні* й *письмові*; за параметром *вид комунікації* протиставляються діалоги *особисті* (розмовна, професійна, наукова, ділова сфери) та *публічні* (сфера масової комунікації: діалоги в пресі, радіо– й теледіалоги); з урахуванням параметра *офіційність*/*неофіційність* діалогічні дискурси діляться на *офіційні* та *неофіційні;* за *цілеорієнтованістю* діалоги можуть бути *одноцільовими* (наприклад, дзвінки в довідкову службу) і *багатоцільовими* (більшість дискурсів); за *обговорюваною тематикою* протиставляються *монотематичні* (з фіксованою темою) й *політематичні* (тематично необмежені) діалоги; з урахуванням *особливостей комунікативної взаємодії партнерів* діалоги діляться на *гармонійні/кооперативні/діалоги-унісони* (дотримання правил ефективної мовленнєвої взаємодії) та *негармонійні/діалоги-дисонанси* (порушення правил ефективної мовленнєвої взаємодії) [18, с. 28–29].

Відповідно до структурно-комунікативного складу, В. Бузаров виділяє два функціонально-семантичних типи діалогу: 1) питально-відповідний і 2) непитально-відповідний із поділом на а) спонукально-відповідний і б) розповідно-відповідний [1, с. 26; 27, с. 15]. Т. Зайцева включає до цієї класифікації ще один тип діалогу – емоційно-відповідний.

М. Бубер виділяє три види діалогу: істинний діалог, технічний діалог і діалог-монолог. Основне завдання учасників діалогу-монологу – самоствердження. Технічний діалог – це спілкування в галузі професійної діяльності. Істинний діалог – це діалог, у якому одна людина переживає досвід внутрішньої близькості з іншою людиною [28, с. 117].

Виокремлюють кілька підходів до класифікації діалогів: *функціональний, модально-дидактичний, діяльнісний. У функціональному* підході критерієм класифікації є характер протікання діалогу та його зовнішня форма. У межах означеного підходу виділяють таке: діалог-розпитування, діалог-бесіду, діалог-диспут, діалог-суперечка (М. Бородуліна, М. Дем'яненко, К. Лазаренко, С. Кисла). У межах модально-диктального підходу виділяють діалог-розпитування, діалог-з'ясування, діалог-уточнення, діалог-полеміка, діалог-унісон (Н. Арутюнова, А. Балаян). У діяльнісному підході виділяють діалог-пояснення; діалог-договір; діалог, що передає переживання почуттів людини; діалог-суперечка; ситуативно-зумовлений діалог; бесіда-обмін враженнями; бесіда-обговорення (Т. Сахарова, А. Холодович).

Розрізняють діалоги залежно від ступеня готовності: повністю готовий, заучений діалог; частково трансформований і власний, що утворюється на основі знайомих реплік; за цільовою спрямованістю – цільові й вільні діалоги; за кількістю учасників – парні та групові (П. Гурвіч, С. Шатілов). Лінгвісти передбачають оволодіння такими видами діалогу: діалог етикетного характеру; діалог-розпитування; діалог-домовленість, діалог – обмін думками, повідомленнями [12, с. 148–149; 29, с. 355–380; 13].

Н. Арутюнова відзначає, що в реальному мовленні «названі мовленнєві жанри рідко бувають представлені в чистому вигляді» [24, с. 52–53]. С. Сухих констатує, що в межах одного діалогу «можуть реалізуватися декілька

макроінтенцій. У такому випадку ми маємо справу з комплексним діалогічним дискурсом» [25, с. 15].

Систематизуючи подані вище класифікаційні характеристики, пропонуємо узагальнювальну таблицю.

Висновки. З таблиці видно, що найчастотнішими є комунікативно-прагматичні ознаки діалогічного дискурсу. Перспективою подальшого дослідження бачимо вивчення правил організації мовленнєвої взаємодії в діалозі, явних і прихованих цілей висловлювання (ілокутивних сил), мовленнєвої тактики й типів мовленнєвої поведінки, підкорення принципу кооперації, установки мовця, прагматичних пресупозицій, впливу висловлювання на адресата (перлокутивний ефект), типів мовленнєвого реагування на отриманий стимул, упливу мовленнєвої ситуації на тематику й форми комунікації. Особливої уваги заслуговують правила врахування статусних ролей комунікантів у діалозі, а саме: ієрархічні та неієрархічні стосунки між комунікантами, правила ієрархії віку, статі й службового становища.

Література:

1. Зайцева Т.А. Инициирующие коммуникативные ходы в английской диалогической речи : дисс. … канд. филол. наук : спец. 10.02.04 «Германские языки» / Т.А. Зайцева. – Череповец, 1998. – 190 с.
2. Щерба Л.В. Избранные работы по русскому языку / Л.В. Щерба. – М. : Учпедгиз, 1957. – 188 с.
3. Якубинский Л.П. О диалогической речи / Л.П. Якубинский // Русская речь. – Пг., 1923. – Вып. 1. – С. 96–194.
4. Христич Н. Діалогічне мовлення в англійському романі / Н. Христич // Теоретична і дидактична філологія : збірник наукових праць. – Переяслав-Хмельницький : СДК, 2009. – 313 с.
5. Гак В.Г. Русский язык в зеркале французского / В.Г. Гак // Русский язык за рубежом. – 1970. – № 3. – С. 75–80.
6. Українська мова. Енциклопедія / редкол.: В.М. Русанівський, О.О. Тараненко (співголови), М.П. Зяблюк та ін. – К., 2000. – С. 139–140.
7. Ахманова О.С. Словарь лингвистических терминов / О.С. Ахманова. – М., 1966. – 249 с.
8. Лингвистический энциклопедический словарь / ред.-сост. В.Н. Ярцева. – М. : Советская энциклопедия, 1990. – С. 136–137.
9. Романюк І.В. Діалог як текстова організація / І.В. Романюк // Лінгвістичні дослідження : збірник наукових праць / ред. проф. Л.А. Лисиченко. – Харків, 2007. – Вип. 22. – 196 с.
10. Кротевич Є.В. Словник лінгвістичних термінів / Є.В. Кротевич, Н.С. Родзевич. – К. : Вид-во АН Української РСР, 1957. – С. 51.
11. Ганич Д.І. Словник лінгвістичних термінів / Д.І. Ганич, І.С. Олійник. – К. : Вища школа, 1985. – С. 65.
12. Любашина В.В. Діалогічне мовлення як лінгводидактична проблема / В.В. Любашина // Розвиток освіти в умовах поліетнічного регіону : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, 26–28 квітня 2006 р., м. Ялта : зб. статей. – Вип.2. – Ялта : РВВ КГУ, 2006. – 216 с.
13. Почепцов Г.Г. Коммуникативные технологи XX века / Г.Г Почепцов. – М.-К. : Рефл-бук, 2000. – 146 с.
14. Сусов И.П. Лингвистическая прагматика / И.П. Сусов. – Винница, Нова Кныга, 2009. – 272 с.
15. Третяк Ю.Ю. Діалог у термінах теорії мовленнєвої взаємодії / Ю.Ю. Третяк // Вісник Запорізького державного університету : збірник наукових статей. Серія «Філологічні науки» / ред. В.О. Толок. – Запоріжжя : Запорізький державний університет, 2002. – 180 с.
16. Сахарчук Л.І. Діалог як базова одиниця мовлення / Л.І. Сахарчук // Проблеми семантики слова, речення, тексту. – Вип. 6. – К. : Видавничий центр КДЛУ, 2001. – С. 184–187.
17. Хаджирадєва С.К. Діалогова комунікація: теорія та практика / С.К. Хаджирадєва, Н.М. Черненко. – Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2004. – 202 с.
18. Колокольцева Т.Н. Специфические коммуникативные единицы диалогической речи / Т.Н. Колокольцева. – Волгоград, 2001. – С. 15–16.
19. Бацевич Ф.С. Нариси з лінгвістичної прагматики : [монографія] / Ф.С. Бацевич. – Львів : ПАІС, 2010. – 336 с.
20. Орєхова Л.І. До питання про діалог / Л.І. Орєхова // Науковий вісник південноукраїнського державного педагогічного університету ім. К.Д. Ушинського : збірник наукових праць. – Вип. 9–10. – Одеса, 2000. – С. 144.
21. Соловьева А.К. О некоторых общих вопросах диалог / А.К. Соловьева // Вопросы языкознания. – 1965. – № 6. – С. 103–110.
22. Балаян А.Р. К проблеме функционально-лингвистического изучения диалога / А.Р. Балаян // Язв. РАН. Серия «Лит. и язык». – 1971. – Т. 30. – Вып. 4. – С. 325–331.
23. Балаян А.Р. Основные коммуникативные характеристики диалога : автореф. дисс. … канд. филол. наук / А.Р. Балаян. – М., 1971. – 19с.
24. Арутюнова Н.Д. Диалогическая модальность и явление цитации / Н.Д. Арутюнова // Человеческий фактор в языке. Коммуникация, модальность, дейксис. – М., 1992. – С. 52–79.
25. Сухих С.А. Прагмалингвистическое измерение коммуникативного процесса : автореф. дисс. … докт. филол. наук / С.А. Сухих. – Краснодар, 1998. – 30 с.
26. Рождественский Ю.В. Теория риторики / Ю.В. Рождественский // Гл. III. Теория диалога. Структура диалога. – М., 1997. – С. 298–452.
27. Бузаров В.В. Некоторые аспекты взаимодействия грамматики говорящего и грамматики слушающего в английской диалогической речи / В.В. Бузаров. – Пятигорск, 1988. – 117 с.
28. Кононова О.В. Діалог як вирішення проблеми самотності / О.В. Кононова // Філософські виміри сучасної соціальної реальності : матеріали Міжнародної наукової конференції. – Донецьк, 2011. – Т. 2. – 2011. – 249 с.
29. Бахтин М.М. Из записей 1970–1971 годов / М.М. Бахтин // Бахтин М.М. Эстетика словесного творчества / М.М. Бахтин. – М. : Искусство, 1986. – С. 355–380 с.

Радкевич В. В. Основные аспекты изучения англоязычных диалогических дискурсов

Аннотация. В статье обобщены основные аспекты современной лингвистической науки о признаках, функциях, структуре и типах диалога, систематизированы классификационные характеристики диалогического дискурса.

Ключевые слова: диалог, дискурс, диалогический дискурс, коммуникация, коммуникативно-прагматические признаки, социолингвистические признаки.

Radkevych V. The main aspects of english dialogical discourses study

Summary. The article sums up the main aspects of modern Linguistics about features, functions, structure and types of dialogues; classificational characteristics of dialogical discourse are systematized.

Key words: dialogue, discourse, dialogical discourse, communication, communicative and pragmatic features, socio-linguistic features.